

СПОСОБИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВИХ НОРМ ТА ЇХ ВИДИ

Сучасний стан розвитку нашої держави дає можливість говорити, що Україна знаходиться на шляху інтенсивного розвитку та інституційного вдосконалення. Разом із тим основною проблемою на цьому шляху є, на наш погляд, неналежна якість нормативних актів, що врегульовують суспільні відносини які виникають, змінюються та припиняються в Україні. Сьогодні приймаються десятки законів які мають вирішити велику кількість проблем наших громадян. Аналіз змісту цих законів дає можливість говорити про їх доцільність та прогресивність в сучасних умовах. Разом з тим, практика їх застосування показує, що вони не досягають поставленої мети та не вирішують або лише частково вирішують існуючі проблеми. Виникає закономірне питання, чому прийняті норми, чому вони приймаються саме в такому вигляді і є недієвими та яким чином можна вирішити цю проблему?

На наше глибоке переконання вирішення будь-якої проблеми має починатись із визнання її існування та з'ясування її суті. Без відкритої та публічної констатації наявності проблеми її вирішення є неможливим. Враховуючи це, спробуємо в загальних рисах окреслити проблему і її суть.

Аналіз чинний нормативних актів України дає можливість говорити про те, що в них, безумовно, не у всіх, проте в більшості, закріплений механізм нейтралізації норм права.

На цьому етапі дослідження механізму нейтралізації норм права можна визначити як сукупність закріплених у нормативних актах прийомів, способів та засобів, за допомогою яких встановлюються перепони для реалізації норм права.

Дія даного механізму направлена на те, щоб перетворювати окремі правові норми чи їх групи на недієві або створити перепони для їх реалізації. При цьому мова йде не про причини чи умови порушення окремими особами норм права, а про прийоми і способи повного чи часткового блокування їх дії, під впливом чого вони перетворюються на декларації чи «мертві» норми. Результатом дії механізму нейтралізації правових норм може бути повне або часткове не функціонування норм права, які формально мають юридичну силу. Також дія механізму може бути направлена на те, щоб реалізація норми права в поведінці суб'єкта не досягла поставленої цілі та не привела до бажаного результату. При цьому норма права не виконується, не дотримується, не використовується суб'єктами права і перетворюється в «мертву». Механізм нейтралізації

норм права за своєю суттю складається з сукупності перепон, що ставляться на шляху її реалізації. Ці перепони можуть бути одиничними або їх може бути декілька. Діяти вони можуть як в сукупності, так і окремо.

Визначивши механізм нейтралізації норм права як сукупність прийомів, способів та засобів, варто виділити види способів нейтралізації правових норм.

Залежно від юридичної сили нормативно-правового акту, в якому закріплений механізм нейтралізації правових норм, можна виділити: а) законодавчо закріплені способи нейтралізації; б) способи закріплені в підзаконних правових актах.

Залежно від кількості нормативних актів, в яких закріплений механізм нейтралізації правових норм, можна виділити: а) способи, що нейтралізують правові норми та закріплені в цьому ж нормативному акті; б) способи, що нейтралізують правові норми та закріплені в іншому нормативному акті.

Залежно від складності способи, що нейтралізують правові норми, можна поділити на: а) прості способи нейтралізації; б) складні способи нейтралізації.

Залежно від залучення до участі в нейтралізації правових норм представників держави способи нейтралізації можуть бути: а) способи, що передбачають участь державних органів в особі їх посадових осіб; б) способи, що реалізуються без участі державних органів в особі їх посадових осіб.

Безумовно, все зазначене вище є лише невеликою частиною знань про механізм нейтралізації норм права. Разом із тим практично кожен зацікавлений може, звернувшись до електронних баз нормативних актів, переконатись у реальності його існування. На наше переконання, більш фундаментальні знання про реально існуючий механізм нейтралізації норм права є надзвичайно важливими для тих, хто розробляє та застосовує закони, оскільки саме вони дають можливість прогнозувати майбутню ефективність реалізації норм права.